

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Теорія економічного аналізу

Методичні вказівки

**до виконання розрахункової роботи студентів
спеціальності «Облік та оподаткування»
денної та заочної форм навчання**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
протокол № 6
від 23 січня 2018 року

Чернігів ЧНТУ 2018

Теорія економічного аналізу. Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи студентів спеціальності «Облік та оподаткування» денної та заочної форм навчання /Укладач: Іванова Л.Б. – Чернігів: ЧНТУ, 2018. – 29 с.

Укладач: Іванова Людмила Борисівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Рецензент: Гоголь Т.А., доктор економічних наук, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Відповідальний за випуск: Маргасова В.Г., завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, доктор економічних наук, професор

Зміст

Вступ	3
1.Теоретичні відомості та загальні рекомендації до виконання розрахункової роботи.	4
2. Порядок виконання роботи	6
3. Вимоги до оформлення роботи.	15
4.Список рекомендованої літератури	19
Додаток А (вихідні дані за варіантами)	20
Додаток Б (таблиці для виконання розрахунків)	24

Вступ

Відповідно до навчального плану з дисципліни «Теорія економічного аналізу» студенти спеціальності «Облік і оподаткування» всіх форм навчання виконують розрахункову роботу з теми «Види внутрішнього аналізу: техніко-економічний аналіз діяльності виробничої дільниці».

Економічний аналіз діяльності окремого підрозділу надає змогу на основі системи економічних показників оцінити ефективність господарської діяльності, фактори внутрішнього типу, що залежать від кваліфікації управлінського персоналу.

1. Теоретичні відомості та загальні рекомендації до виконання розрахункової роботи.

В зв'язку з тим, що основними результуючими показниками виробничих дільниць є **собівартість одиниці продукції**, виконання внутрішніх планів **випуску продукції**, факторний аналіз включає систему показників, що формують витратність кожного виду виробу. Структура такого аналізу наступна:

- аналіз рівня браку та відповідно до нього показники здачі продукції з першого пред'явлення;
- аналіз збільшення покупних напівфабрикатів;
- аналіз структури персоналу дільниці;
- аналіз забезпеченості кваліфікованим персоналом;
- аналіз структури витрат за комплексними статтями: витрат на утримання та ремонт обладнання, управлінського персоналу дільниці та однорідних матеріальних витрат;
- аналіз рівня екстенсивного та інтенсивного завантаження обладнання;
- оцінка рівня використання робочого часу;
- оцінка рівня використання персоналу з відповідними виплатами основної та додаткової заробітної плати.

Більшість факторів описуються за допомогою простіших та базових моделей, які використовуються в економічному аналізі. Тому на завершальному етапі внутрішнього аналізу дільниці необхідні узагальнення з метою виявлення найбільш впливових факторів, що важливо для розробки заходів по зменшенню собівартості продукції та поліпшенні її якості. Зменшення собівартості продукції в окремій дільниці дозволить збільшити фінансові результати в цілому по підприємству [3].

Аналіз собівартості продукції, робіт і послуг є важливим інструментом у системі управління витратами. Він дає змогу вивчити тенденції зміни її рівня, визначити відхилення фактичних витрат від нормативних (стандартних) і їхні причини, виявити резерви зниження собівартості продукції і виробити заходи з освоєння їх.

Ефективність системи управління витратами багато в чому залежить від організації їхнього аналізу, яка, у свою чергу, визначається такими факторами:

- о формою і методами обліку витрат, які застосовують на підприємстві;*
- о ступенем автоматизації обліково-аналітичного процесу на підприємстві;*
- о станом планування і нормування рівня операційних витрат;*
- о наявності відповідних видів щоденної, щотижневої і щомісячної інформації внутрішньої звітності про операційні витрати, що дають змогу виявляти відхилення, їхні причини і вчасно вживати коригувальних заходів для усунення їх;*
- о наявності спеціалістів, які вміють аналізувати й управляти процесом формування витрат.*

Об'єктами аналізу собівартості продукції є такі показники:

- абсолютна сума операційних витрат у цілому і за елементами;
- витрати на гривню продукції;

- собівартість окремих виробів;
- окремі статті витрат
- витрати в центрах відповідальності.[8]

У даній роботі студент починає аналіз випуску продукції у різних вимірниках:

- натуральних,
- трудових,
- вартісних.

Вартісні показники відображаються через добуток собівартості одиниці продукції та її кількості у відповідних періодах, тобто через витрати продукції. Аналіз собівартості продукції звичайно починають із вивчення динаміки загальної суми витрат (що в розрахунковій роботі відповідає першому завданню, табл. 1). Таким чином, загальна сума витрат у динаміці складається під впливом зміни кількості продукції та зміни собівартості виробу, що можна визначити за допомогою детермінованого факторного аналізу та його методів (розрахунки до табл. 1 та аналіз за її даними).

Крім того, загальна сума витрат може змінитися через:

- її структуру,
- рівень змінних витрат на одиницю продукції,
- суму постійних витрат на весь випуск продукції, про що можна дізнатися, при огляді показників, що слугують вихідними даними для аналізу витрат (таблиця 3 та розрахунки до неї). Порівняння змінних та постійних витрат потребує різних прийомів та методів.

Постійні витрати (в цій розрахунковій роботі витрати на управління, утримання обладнання, цехові витрати є постійними) порівнюються за допомогою абсолютних відхилень та темпів росту та приросту.

Змінні витрати (на матеріали та покупні напівфабрикати) досліджуються за допомогою прийому початкових точок аналізу, що є частиною методу відхилень (розрахунки та аналіз до табл. 3). Таким же чином оцінюються зміни у персоналі (що відповідає розрахункам у таблиці 2).

На собівартість виробу впливає технічний стан основних фондів та їх використання. Загальні показники ефективного використання основних засобів (таблиця 4), а саме їх аналіз, дозволяє зробити висновки щодо змін витрат на утримання обладнання. Більш детальний аналіз фондівіддачі, робочого часу обладнання та інтенсивного використання доповнюють розрахунки про зміни рівня собівартості одиниці продукції (табл. 5).

Крім основних засобів та їх використання, до основних видів ресурсів відносяться трудові ресурси. Баланс робочого часу дозволяє виявити резерви зниження простоїв, що сприяє зниженню собівартості продукції (табл. 4). Факторний аналіз заробітної плати дозволяє пояснити зміни собівартості у частині витрат живої праці (таблиця 7).

Необхідно відмітити, що годинна заробітна плата (її рівень) приймається в даній розрахунковій роботі умовно, в зв'язку з неможливістю так часто змінювати дані у методичних рекомендаціях, як це відбувається у сучасній економічній реальності із заробітною платою працюючих. Тому у розрахунковій роботі важливо робити у висновках акцент саме на змінах годинної, денної та річної заробітної плати працівників, зокрема робітників у попередньому, плановому та звітному періодах.

Джерела інформації: статистична звітність форма № 1-ПВ "Звіт про працю", дані бізнес-плану, планові і звітні калькуляції собівартості продукції, дані синтетичного й аналітичного обліку витрат на основних і допоміжних виробництвах тощо.

Розрахункова робота включає 12 варіантів.

Початкова інформація сформована у додатку до даної роботи. Основою для цієї інформації є завдання до «Методичних вказівок по виконанню лабораторного практикуму» з дисципліни «Управління підприємством» для студентів механічних спеціальностей, розроблених кандидатом технічних наук Л.І. Костюченко. Дане завдання і методичні

вказівки до його виконання передбачають більш поглиблений економічний аналіз виробничою дільниці.

Кожний етап завдання супроводжується питаннями, на які повинен відповісти студент і методичними рекомендаціями, які висвітлюють найважливіші моменти у процесі виконання роботи. Крім методичних вказівок, необхідно використовувати літературу з проблем економічного аналізу.

Кожний етап роботи повинен завершуватися висновками і пропозиціями щодо поліпшення техніко-економічних показників. Результати заносяться в таблиці.

На завершальному етапі необхідно порівняти і узагальнити результати попередніх розділів роботи, намітити основні напрями щодо поліпшення економічної діяльності виробничої дільниці.

2. Порядок виконання роботи

Завдання 1

На основі початкової інформації (додаток А) згідно варіанту заповнити таблицю Б.1 (додаток Б). В таблиці дається пояснення: номер графи (гр.. №) та строки (стр. №), з яких необхідно брати значення для розрахунків. Графи додатку А позначені у пояснювальному тексті таблиць під номерами з літерою «а», тобто 1а, 2а, ..., 51а.

Проаналізувати одержані результати, відповівши на вступні запитання:

- 1) У яких одиницях вимірюється обсяг продукції?
- 2) Визначити темпи росту обсягу продукції у звітному періоді у порівнянні з попереднім (базовим) періодом (у вартісному виразі і у нормо-годинах).
- 3) Про що свідчать різні темпи росту продукції у вартісному виразі та у натуральному (нормо-годинах)?
- 4) Визначити рівень виконання планового завдання у вартісному виразі та у натуральному (нормо-годинах). За рахунок яких факторів (причин) підприємство досягло збільшення (зменшення) обсягу продукції у вартісному виразі?
- 5) Оцінити рівень якості продукції: на основі показників задачі продукції з першого пред'явлення, збитків від браку (у вартісному виразі).

Методичні вказівки

Обсяг продукції вимірюється в декількох показниках: в натуральному, вартісному та інших вимірниках.

Обсяг продукції для виробничої дільниці у вартісному виразі може визначатися за оптовою ціною та повною собівартістю. На даному підприємстві ціна на продукцію проміжних стадій виробництва не встановлюється, тому товарний випуск кожної дільниці за звітний період відображається за повною собівартістю:

$$V_{T,П} = S_i \times N_i, \quad (1)$$

де $V_{T,П}$ – обсяг продукції, грн.;

S_i - собівартість виробу і-ої дільниці виробництва, грн.;

N_i - кількість виробів на і-й дільниці, шт.

На темпи росту обсягу продукції за звітний період у вартісному виразі або інакше на всі витрати по випуску товару впливають два основні фактори: собівартість одиниці виробу і кількість випущених виробів.

Темп росту або індекс зміни обсягу продукції дорівнює ($I^{заз}$)

$$I^{заг} = \frac{V_{Т.П}^{3в}}{V_{Т.П}^{Баз}} \quad (2)$$

де $V_{Т.П}^{3в}$, $V_{Т.П}^{Баз}$ - обсяг продукції у звітному та базовому періодах, грн.

або

$$I^{заг} = \frac{S_i^{3в} * N_i^{3в}}{S_i^{Баз} * S_i^{Баз}} \quad (3)$$

Якщо ввести наступні позначення:

$$I^S = \frac{S^{3в}}{S^{Баз}}, \quad I^N = \frac{N^{3в}}{N^{Баз}}$$

де I^S - індекс або темп росту собівартості одиниці виробу;
 $S^{3в}$, $S^{Баз}$ - собівартість виробу у звітному і базовому періодах, грн.;
 I^N - індекс або темп росту кількості виробів;
 $N^{3в}$, $N^{Баз}$ - кількість виробів у звітному і базовому періодах, шт.,
 то отримаємо наступну залежність: темп росту обсягу продукції(повних витрат) – це добуток темпів росту собівартості і кількості виробів

$$I^{заг} = I^S * I^N, \quad (4)$$

На основі одержаних кількісних результатів ($I > 1$ або $I < 1$) можна робити висновок про вплив вищеназваних факторів.

Зробіть висновки за результатами розрахунків.

При порівнянні обсягу продукції (повних витрат) у звітному і плановому періодах необхідно керуватися аналогічними міркуваннями.

Обсяг продукції у нормо-годинах, тобто загальна трудомісткість виробів, що випускаються, визначається:

$$T = t_i * N_i, \quad (5)$$

де T – обсяг продукції, трудомісткість, нормо-год.;

t_i - питома трудомісткість на і-й ділянці, нормо-год./шт.

Розраховується загальна трудомісткість планова та базова:

$$T^{пл.} = t^{пл.} * N^{пл.} \quad (6)$$

$$T^{Баз} = t^{Баз} * N^{Баз} \quad (7)$$

де $T^{пл.}$, $T^{Баз}$ - трудомісткість планова та базова, нормо-год.;

$t^{пл.}$, $t^{Баз}$ - питома трудомісткість на і-й ділянці, нормо-год./шт.;

$N^{пл.}$, $N^{Баз}$ - випуск продукції плановий та базовий, шт.

Для визначення загальної трудомісткості продукції за звітний період необхідно спочатку розрахувати фактичну питому трудомісткість:

$$t^{\phi} = t^{nl} - \frac{t^{nl} * \Delta t}{100},$$

де t^{ϕ} - фактична питома трудомісткість, нормо-год.;

Δt - зміна питомої трудомісткості, нормо-год.

Тоді фактична трудомісткість:

$$T^{\phi} = t^{\phi} * N^{\phi} \quad (8)$$

На величину темпів росту загальної трудомісткості впливають фактори виробів і питома трудомісткість.

Зробіть загальні висновки.

Завдання 2

1) Заповнити таблицю Б.2 на основі початкової інформації.

2) Як змінилася чисельність робітників та чисельність управлінського персоналу у звітному періоді у порівнянні з базовим?

3) Зробити аналогічні порівняння з плановим періодом.

Зміну чисельності при порівнянні звітнього періоду з базовим і з плановим треба визначати за допомогою методу початкових точок аналізу.

$$E(\Pi) = \mathcal{C}^{ze} - \mathcal{C}^{baz} * t_{baz}^N, \quad (9)$$

$$E(\Pi) = \mathcal{C}^{ze} - \mathcal{C}^{nl} * t_{nl}^N, \quad (10)$$

де $E(\Pi)$ - відносне визволення робітників, чол.;

\mathcal{C}^{ze} , \mathcal{C}^{baz} , \mathcal{C}^{nl} - чисельність відповідно звітнього, базового та планового періодів, чол.;

t_{baz}^N , t_{nl}^N - індекс росту обсягу продукції у звітному періоді у порівнянні відповідно з базовим та плановим періодом.

Завдання 3

1) На основі початкової інформації заповнити таблицю Б.3.

2) Проаналізувати, як змінилася структура постійних витрат.

3) Визначити економію (перевитрати) по статті витрат на матеріали.

4) Проаналізувати рівень витрат матеріалів на одну нормо-годину у базовому, плановому і звітному періодах. Результати аналізу матеріальних витрат на одну нормо-годину необхідно записати у таблицю, зробити висновки. Одержані показники питомих витрат треба порівняти з рівнем кооперації на даній ділянці, який визначається часткою покупних напівфабрикатів.

5) Описати причини, які можуть вплинути на економію (перевитрати) по кожній статті витрат на даній ділянці.

6) Оцінити рівень кооперації на даній ділянці у базовому, плановому та звітному періодах.

Методичні вказівки

У цьому завданні, як було сказано раніше (п.1), величина поточних витрат дорівнює обсягу продукції у вартісному виразі. На основі даних про поточні витрати та їх структуру, наведених у початковій інформації, необхідно розрахувати величину витрат по статтям у вартісному виразі.

При визначенні економії (перевитрат) по статтям: «Витрати на утримання обладнання», «Витрати на управління» необхідно мати на увазі, що на даній ділянці вони є постійними витратами. Аналіз статті «Витрати на управління» рекомендується порівняти з результатами до завдання 2.

Витрати на матеріали є змінними витратами, тому відносне відхилення по даній статті можна визначити методом вирівнювання початкових точок аналізу.

Спочатку визначаємо абсолютне відхилення (B^1):

- при порівнянні звітнього періоду з базовим

$$B^1 = MB^{зв} - MB^{баз}, \quad (11)$$

- при порівнянні звітнього періоду з плановим

$$B^1 = MB^{зв} - MB^{пл}, \quad (12)$$

де B^1 – абсолютне відхилення, грн. ;

$MB^{зв}$, $MB^{баз}$, $MB^{пл}$ – матеріальні витрати відповідно звітньому, базовому та плановому періоді, грн.

Потім визначаємо відносне відхилення :

- при порівнянні звітнього періоду з базовим

$$B^2 = MB^{зв} - MB^{баз} * t_{баз}^N, \quad (13)$$

- при порівнянні звітнього періоду з плановим

$$B^2 = MB^{зв} - MB^{пл} * t_{пл}^N, \quad (14)$$

де B^2 – відносне відхилення, грн. ;

$t_{баз}^N$, $t_{пл}^N$ – індекс росту обсягу продукції у звітньому періоді у порівнянні відповідно з базовим та плановим періодами.

Завдання 4

1) На основі початкової інформації про кількість установленого і діючого обладнання, вартість одного верстата, питомої площі заповнити таблицю Б.4.

2) Визначити та проаналізувати узагальнюючі показники використання основних виробничих фондів: фондівіддачу, фондоємність, фондоозброєність, коефіцієнти діючого обладнання у звітньому, плановому і базовому періодах. Результати занести в таблицю Б.4.

3) Використовуючи індексний метод, визначити вплив на зміну обсягу продукції у звітньому періоді у порівнянні з базовим наступних факторів: фондівіддачі, фондоозброєності та середньоспискової чисельності працюючих.

Методичні вказівки

Обсяг продукції можна подати у вигляді наступних факторних моделей:

$$V_{Т.П.} = f * \overline{C_{осн.}} \text{ або } V = \frac{V_{Т.П.}}{C_{осн}} * \overline{C_{осн}} \quad (15)$$

де f - фондovіддача основних виробничих фондів, коп. / грн.;

$C_{осн}$ - середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн.

Обсяг продукції можна виразити через показники фондovіддачі і фондоозброєності:

$$V_{Т.П.} = f * O * \overline{Ч_{сп.}} \text{ , або } V_{Т.П.} = \frac{V_{Т.П.}}{C_{осн}} * \frac{\overline{C_{осн}}}{\overline{Ч_{сп.}}} * \overline{Ч_{сп.}} \text{ , (16)}$$

де O - фондоозброєність, грн.;

$Ч_{сп}$ - середньоспискова чисельність працюючих.

Порівнюючи показники обсягу продукції у звітному та базовому періодах, одержимо наступну залежність:

$$\frac{V_{Т.П.}^{зв.}}{V_{Т.П.}^{баз.}} = \frac{f^{зв.} * O^{зв.} * \overline{Ч_{сп}^{зв.}}}{f * O^{баз.} * \overline{Ч_{сп}^{баз.}}} \text{ або}$$

$$I^{заг} = I^f * I^O * I^Ч \text{ ,} \quad (17)$$

де $I^{заг}$ - індекс або темп росту продукції,

I^f - індекс фондovіддачі,

I^O - індекс фондоозброєності,

$I^Ч$ - індекс чисельності.

Таким чином, використовуючи індексний метод, можна розрахувати вплив факторів фондovіддачі, фондоозброєності, середньоспискової чисельності на обсяг продукції у звітному періоді у порівнянні з базовим.

Завдання 5

Проаналізувавши на попередньому етапі узагальнюючі показники використання основних виробничих фондів і оцінивши їх вплив на обсяг виробництва, необхідно розрахувати окремі показники ефективності використання засобів виробництва.

1) На основі початкової інформації заповнити таблицю Б.5

2) Розрахувати і проаналізувати рівень коефіцієнтів змінності, екстенсивного і інтенсивного завантаження обладнання. Яким чином ці показники впливають на фондovіддачу основних виробничих фондів?

Методичні вказівки

Фондовіддача основних виробничих фондів залежить від використання обладнання протягом зміни, інтенсивності його експлуатації.

Коефіцієнт змінності обладнання ($K_{зм}$) визначається кількома способами:

$$K_{зм} = \frac{N_I * N_{II} * N_{III}}{N_{уст}} \text{ або} \quad (18)$$

$$K_{зм} = \frac{N_I * N_{II} * N_{III}}{N_D} * K_D, \quad (19)$$

$$K_D = \frac{N_D}{N_{уст}}, \quad (20)$$

де N_I, N_{II}, N_{III} - кількість верстатів, працюючих відповідно у першу, другу і третю зміни,

N_D - кількість діючого обладнання,

$N_{уст}$ - кількість установленого обладнання,

K_D - коефіцієнт діючого обладнання.

Коефіцієнт екстенсивного завантаження обладнання ($K_{екс}$) характеризує рівень експлуатації обладнання у часі:

$$K_{екс} = \frac{\Phi^\phi}{\Phi^{nl}}, \quad (21)$$

де Φ^ϕ, Φ^{nl} - фонд часу роботи обладнання відповідно плановий та фактичний, годин.

Фонд часу роботи обладнання або обсяг верстато-годин визначається таким чином:

$$\Phi = D^p * q * K_{зм} \left(\frac{100 - ВП}{100} \right) * N_{уст} - ПР, \quad (22)$$

де D^p - дні роботи обладнання за звітний (плановий) період, дні (265),

q - тривалість зміни, годин,

ВП - внутрішньозмінні простої, %,

ПР – простої обладнання у планових ремонтах, годин.

Коефіцієнт інтенсивного використання обладнання (за потужністю) визначається:

$$K_{інт} = \frac{B^\phi}{B^{nl}}, \quad (23)$$

де B^ϕ, B^{nl} - фактичний і плановий виробіток на одну верстато-годину, грн..

Виробіток визначається як відношення обсягу продукції у вартісному виразі до величини фонду часу:

$$B = \frac{V_{т.п.}}{\Phi} \quad (24)$$

Виробіток фактичний та плановий:

$$B^{\phi} = \frac{V_{т.п.}^{\phi}}{\Phi^{\phi}}, \quad B^{пл} = \frac{V_{т.п.}^{пл}}{\Phi^{пл}} \quad (25)$$

Інтегральний коефіцієнт завантаження обладнання:

$$K_{интег} = K_{екс} * K_{инт} \quad (26)$$

$K_{интег}$ повинен дорівнювати 1, або бути близьким до 1 внаслідок округлення при розрахунках.

У процесі виконання роботи необхідно пояснити економічне значення результатів, розрахованих за формулами наведеними вище (1-12).

Завдання 6

- 1) Укласти баланс витрат часу на ділянці на одного робітника.
- 2) Результати записати в таблицю.

Початкові дані за планом і фактично представити самостійно, керуючись досвідом роботи на підприємстві.

Фонд робочого часу за рік:

$$\Phi_p = q * D_p, \quad (27)$$

де Φ_p - фонд робочого часу, годин,

q - тривалість робочого дня, годин,

D_p - кількість робочих днів.

Фонд робочого часу в місяць:

$$\begin{aligned} \Phi_M^1 &= \frac{D_p}{K-1} \\ \Phi_M^2 &= \Phi_M^1 \times q, \text{ або} \\ \Phi_M^2 &= \frac{\Phi_p}{K-1} \end{aligned} \quad (29)$$

де Φ_M^1 - фонд робочого часу в місяць, днів,

Φ_M^2 - фонд робочого часу в місяць, годин:

(K-1) – число місяців у році за відрахуванням відпустки.

Завдання 7

1) На основі початкової інформації та одержаних результатів при виконанні завдання 6 проаналізувати використання фонду заробітної плати. Заповнити таблицю Б.7.

2) Розрахувати вплив середньомісячної заробітної плати робітників та чисельність працюючих на зміну фонду оплати праці у звітному році у порівнянні з плановим завданням.

3) Проаналізувати темпи росту виробітку та середньомісячної заробітної плати робітників за звітний період у порівнянні з базовим. Результати записати в таблиці.

Методичні вказівки

Спочатку необхідно визначити економію (перевитрати) по фонду оплати праці ($E(\Pi)^{\text{ФОП}}$) у звітному періоді у порівнянні з базовим. Відносне відхилення фонду оплати визначається на основі методу вирівнювання початкових точок аналізу, який згадувався у даних методичних вказівках при аналізі матеріальних витрат, формули (13), (14). Необхідно тільки величину фонду оплати праці за базовий період відкорегувати – помножити на коефіцієнт зниження, який дорівнює 0,8:

у звітному періоді у порівнянні з базовим

$$E(\Pi)^{\text{ФОП}} = \text{ФОП}^{\text{зв}} - \text{ФОП}^{\text{баз}} * t_{\text{баз}}^N * 0,8, \quad (31)$$

де $\text{ФОП}^{\text{зв}}$, $\text{ФОП}^{\text{баз}}$ – фонд оплати праці у звітному та базовому періодах, грн.

у звітному періоді у порівнянні з плановим

$$E(\Pi)^{\text{ФОП}} = \text{ФОП}^{\text{зв}} - \text{ФОП}^{\text{пл}} * t_{\text{пл}}^N * 0,8, \quad (32)$$

де $\text{ФОП}^{\text{пл}}$ – фонд оплати праці у плановому періоді, грн.

Крім того фонд оплати праці можна представити як факторну модель:

$$\text{ФОП} = z_{\text{пл}}^{\text{раб}} * \overline{\text{Ч}}_{\text{сп}}, \text{ або } \text{ФОП} = \frac{\text{ФОП}}{\overline{\text{Ч}}_{\text{сп}}} * \overline{\text{Ч}}_{\text{сп}}, \quad (33)$$

де $z_{\text{пл}}^{\text{раб}}$ - середньомісячна заробітна плата одного робітника, грн.;

$\overline{\text{Ч}}_{\text{сп}}$ - середньоспискова чисельність працюючих, чол.

Абсолютне відхилення фонду оплати праці у звітному періоді у порівнянні з плановим рівнем можна представити:

$$\Delta \text{ФОП} = \text{ФОП}^{\text{ф}} - \text{ФОП}^{\text{пл}}, \quad (34)$$

Відхилення за рахунок зміни середньої зарплати

$$\Delta \text{ФОП}^{\text{зпл}} = \left(z_{\text{пл}}^{\text{ф}} - z_{\text{пл}}^{\text{пл}} \right) * \overline{\text{Ч}}_{\text{сп}}^{\text{ф}}, \quad (35)$$

Відхилення за рахунок зміни чисельності:

$$\Delta \Phi O P^{\text{ч}} = \left(\overline{\chi_p^{\phi}} - \overline{\chi_p^{nl}} \right) * \overline{z_{nl}^{nl}}, \quad (36)$$

де $\Phi O P^{\phi}$, $\Phi O P^{nl}$ – фонд оплати праці по факту і плану, грн. ;
 z_{nl}^{ϕ} , z_{nl}^{nl} - середньомісячна заробітна плата по факту і плану, грн. ;
 $\overline{\chi_p^{\phi}}$, $\overline{\chi_p^{nl}}$ - чисельність робітників по факту і плану, чол.

Перевірка правильності розрахунків:

$$\Delta \Phi O P = \Delta \Phi O P^{3nl} + \Delta \Phi O P^{\text{ч}}, \quad (37)$$

На основі формул необхідно визначити величину впливу вищеназваних факторів на зміну фонду оплати праці.

В таблиці Б.7 значення граф 6-9 визначається за наступними формулами:

Графа 6: $\Phi O P^{nl} * t_{nl}^N * 0,8$,

Графа 7: $\Phi O P^{баз} * t_{баз}^N * 0,8$,

Графа 8: $(\Phi O P^{3в} - \Phi O P^{nl}) * t_{nl}^N * 0,8$, $t_{nl}^N = N^{3в} / N^{nl}$,

Графа 8: $(\Phi O P^{3в} - \Phi O P^{баз}) * t_{баз}^N * 0,8$, $t_{баз}^N = N^{3в} / N^{баз}$,

Завдання 8

На основі вихідних даних та розрахункових показників заповнити зведену таблицю 8. Зробити загальні висновки.

Таблиця 8 – Показники, які вплинули на зміну собівартості одиниці продукції

Порівняно з базою зміни у собівартості		Порівняно з планом зміни у собівартості	
Збільшення	Зменшення	Збільшення	Зменшення
Показники			
1			
2			
3			
тощо			

3. Вимоги до оформлення роботи.

Розрахункова робота виконується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем, інтервал 1,15, поля: ліворуч – 3 см, праворуч 1,5, зверху та знизу - 2 см. В таблицях допускається 10 або 11 кегль. Заголовки виділяються жирним шрифтом.

Посилання на таблиці в Тексті обов'язково. Не допускається великих проміжків до та після таблиць!

Приклад оформлення таблиці 1.

Наприклад, такий Текст. Для аналізу обсягів продукції за різні періоди виконуються розрахунки обсягів у різних вимірниках. Вихідні дані за варіантом ... Розрахунки показників за звітний (фактично) період в порівнянні з планом та попереднім періодом зроблені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Основні виробничі показники

Показники виробничої діяльності	Базовий період	За місяць			Темп росту у звітному періоді у порівнянні з базою, %
		по плану	фактично	виконання плану, %	
А	1	2	3	4	5
1. Обсяг продукції, що випущено, тис. грн.	15 000*1,5 = 22,5	20 500*1,3 = 26,65	21 000*1,28 = 26,88	100,863	119,466
2. Трудомісткість, нормо-години	15000*0,9 = 13 500	20 500*0,9 = 18 450	21 000* t^{Φ} = 18 881,1	102,336	139,86
3. Здача продукції з першого подання, тис. грн.	22,5*88 /100 = 19,8	26,65*98 /100 = 26,117	26,88*94 /100 = 25,267	96,745	127,611
4. Збитки від браку, тис. грн.	20	4	7	175,0	35,0

Далі розрахунки за формулами, що наведені у рекомендаціях до цього 1 завдання та висновки.

Приклад оформлення таблиці 3.

Таблиця - 3 – Поточні витрати

Показники	Базовий період	План	Факт	Відхилення	
				від планового рівня	у порівнянні з базою
А	1	2	3	4	5
1. Обсяг випускаємої продукції	22,5	26,65	26,88	230	4380
2. Всього витрат, тис грн в тому числі витрати:	15,75	19,454	21,234	1,780	5,484
а) на утримання обладнання	22,5*0,29 = 6,525	26,65*0,33 = 8,794	26,88*0,35 = 9,408	0,614	2,883
б) на управління	22,5*0,12 = 2,7	26,65*0,10 = 2,665	26,88*0,11 = 2,9568	-0,291	-0,256
в) на матеріали(основні, допоміжні та інструменти без амортизації)	22,5*0,29 = 6,525	26,65*0,30 = 7,995	26,88*0,33 = 8,870	8,870 – 7,995 * 1,02 = 0,7151	8,870 – 6,525 * 1,4 = - 0,265
3. Витрати матеріалів на одну нормо-год	6,525/ 13,5 = 0,48	7,995/ 18,45 = 0,43	8,870/ 18,88 = 0,47	0,04	-0,01
4. Частка покупних напівфабрикатів,%	25	28	25	-3	0

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ

Розрахункова робота

на тему: «Техніко-економічний аналіз діяльності виробничої
дільниці дрібних деталей»

з дисципліни: *“Організація і методика економічного аналізу”*

Варіант 12

ВИКОНАВ:

студент III курсу
групи ОА -171

А.М.Задунайский

(підпис)

ПЕРЕВІРИЛА:

к. е. н., доцент кафедри
бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту

Л.Б. Іванова

(підпис)

Чернігів 20..

Приклад оформлення сторінки змісту

Зміст	сторінки
Вступ	3 - 4
1. Теоретичні відомості щодо внутрішнього економічного аналізу дільниці	4 - 6
2. Аналіз показників діяльності виробничої дільниці»	6 - ..
Завдання 1 та його виконання: «Основні виробничі показники»	
Завдання 2 та його виконання: «Чисельність та заробітна плата»	
Завдання 3 та його виконання: «Поточні витрати»	
Завдання 4 та його виконання: «Основні виробничі фонди»	
Завдання 5 та його виконання: «Показники роботи обладнання на дільниці»	
Завдання 6 та його виконання: «Баланс витрат робочого часу на дільниці (у бригаді) на одного працюючого»	
Завдання 7 та його виконання: «Аналіз використання заробітної плати»	
Завдання 8 та його виконання: «Зведена таблиця впливу факторів на собівартість виробу»	
Список використаної літератури	
Додаток : вихідні дані за варіантом	

Приклад оформлення Вступу (це тільки приклад, не потрібно його копіювати, а треба зробити згідно з варіантом)

Вступ

У даній розрахунково-графічній роботі згідно варіанту ... буде проводитися внутрішньо-господарський економічний аналіз дрібних деталей.

Об'єктом дослідження є собівартість одиниці продукції та її зміни у звітному періоді в порівнянні з попереднім періодом та планом.

Предметом є методологічні та методичні підходи, щодо дослідження собівартості продукції на окремій виробничій дільниці.

Суб'єктом дослідження є діяльність дільниці (згідно з варіантом) дрібних деталей.

Мета: з'ясувати, вивчити та дослідити фактори, що впливають на собівартість одиниці продукції.

Завдання робити (приклад можна доповнювати):

- 1) Проаналізувати особливості динаміки обсягу товарної продукції на ділянці у різних вимірниках за різні періоди часу.
- 2)
- 3) Проаналізувати забезпеченість ділянки персоналом. Визначити додаткову потребу щодо трудових ресурсів, або необхідність до їх скорочення.
- 4) Виявити структуру собівартості, абсолютні та відносні зміни.
- 5)
- 6) Проаналізувати роботу обладнання та зробити факторний аналіз фондівіддачі.
- 7) Оцінити завантаження обладнання.
- 8) Проаналізувати ефективність використання робочого часу.
- 9) Проаналізувати фонд оплати праці і фактори, що впливають на неї.
- 10)

4. Список рекомендованої літератури

1. Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2003. — 556 с.
2. Економічний аналіз: Навч. посібник. За ред. Волкової Н.А./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. — Одеса: ОНЕУ, ротапринт. — 2015. — 310с.
<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5717/1/Економічний%20аналіз.pdf>
3. Іванова Л.Б. Внутрішньогосподарський економічний аналіз: етапи та показники /Л.Б. Іванова, А.С. Литовченко // Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти : VI Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих учених (м. Чернігів, 15 грудня 2017 р.) : тези доповідей. — Чернігів : ЧНТУ, 2017
4. Іванова Л.Б. Бухгалтерський облік витрат в умовах антикризових заходів боржника // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Збірник: / Л.Б. Іванова — Чернігів: ЧДТУ, 2013. - №2 (66) С.394 -401
5. Організація та методика економічного аналізу. Методичні вказівки для практичних занять та самостійної роботи студентів спеціальності «Облік та оподаткування» денної та заочної форм навчання / Укладач: Іванова Л.Б. — Чернігів: ЧНТУ, 2018. — 58 с.
6. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу [Текст] : навч. посібник / Г. І. Купалова. - К. : Знання, 2008. - 639 с. [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1584072015160/ekonomika/teoriya_ekonomichnogo_analizu
7. Палий В. Ф. Суздальцева Л. П. Техничко-економический анализ деятельности машиностроительного предприятия — М., 1989. — 320 с
8. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст] : навч. посібник / Г.В. Савицька. — 3-тє вид., випр. і доп. — Київ : Знання, 2007. — 668 с. — На укр. яз
9. Шеремет А.Д., Заварихин Н.М. Внутризаводской экономической анализ в машиностроении. — М.: Машиностроение. 1987. — 256 с
10. Шеремет А. Д. Теория экономического анализа [Текст] : учебник для студ. вузов, обучающихся по направлению "Экономика" / А. Д. Шеремет. - М. : ИНФРА-М, 2002. - 332 с

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Вихідні дані з варіантами

Найменування дільниці	Випуск продукції, шт.			Собівартість одиниці продукції, грн.			Місяць, який дослід- жується	Здача продукції першого пред'явлення, %			Збитки від браку, тис. грн.		
	база	план	факт	база	план	факт		база	план	факт	база	план	факт
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Легких верстатів	1500	2600	2100	420	402	390	6	100	100	96	-	-	6,0
2. Кріплення	100000	120000	128000	0,3	0,28	0,29	9	99	100	94	1,5	-	3,0
3. Тяжких верстатів	7920	10000	9800	60	65	69	11	85	87	81	6,0	5,8	7,7
4. Холодної штамповки	15000	20500	21000	1,5	1,3	1,28	12	88	98	94	20	4,0	7,0
5. Дрібних деталей	28000	29000	29800	2,8	2,9	2,6	7	90	98	91	15	10	23
6. Крупних вузлів	2390	3700	4200	125	120	131	10	85	90	89	45	35	30
7. Зубонарізного обладнання	10000	15000	15800	10,3	9,8	10,4	8	96	98	94	10	7	12
8. По виготовленню обладнання	4800	5700	5000	27,0	24,5	26,8	9	87	100	94	14,3	-	4,5
9. Ковальсько – зварювальний	3500	4500	5100	89,5	68	70,9	11	85	95	90	27	7	19
10. Різьбо- шліфуваль- них верстатів	6300	6900	7250	5,4	5,0	4,8	7	91	100	84	5	-	9,5
11. Редукторів	270	350	365	147	140	143	12	93	100	93	13,4	-	18,6
12. Виготовлення різців	15000	18000	16300	0,95	0,9	0,91	10	87	100	97	3,6	-	2,1

Продовження таблиці А.1

	Частка покупних напівфабрикатів, %			Чисельність, чол.						Місячний фонд зарплати, тис. грн.					
				працюючих			робітників			працюючих			робітників		
	база	план	факт	база	план	факт	база	план	факт	база	план	факт	база	план	факт
1	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
1.	30	35	37	58	54	56	45	42	40	7,6	8,3	8,04	6,1	6,9	7,4
2.	60	65	56	58	68	68	48	50	51	10,2	13,1	13,1	9,0	9,9	10,5
3.	10	17	20	47	57	57	39	45	42	10,5	11,0	11,4	9,8	10	10,3
4.	25	28	25	47	47	47	39	45	39	6,9	6,6	6,8	5,4	5,0	5,3
5.	35	39	37	57	47	49	40	45	41	14,0	9,5	10,0	7,7	8,5	7,9
6.	10	15	15	69	61	67	62	60	57	17,0	15,0	16,8	14,0	12,5	11,5
7.	21	25	23	84	81	81	67	65	67	18,3	16,7	16,7	12,1	10,8	12,7
8.	30	35	35	54	47	47	47	35	35	10,3	8,9	8,5	9,3	7,0	7,4
9.	7	10	10	68	65	60	60	60	51	15,6	14,0	13,0	11,9	10,0	12,7
10.	-	10	-	41	37	36	30	25	28	7,4	6,7	6,5	5,3	4,5	4,6
11.	24	25	24	115	107	105	104	95	81	24,0	20,0	19,7	18,4	17,3	11,0
12.	10	15	13	78	70	72	55	53	50	14,3	14,0	13,5	10,9	10,4	9,9

Продовження таблиці А.1

	Витрати у собівартості, %									Кількість обладнання, од.			Робота обладнання		
	витрати на утримання обладнання			цехові витрати			матеріали			вста-новл.	діючого		зміни		
	база	план	факт	база	план	факт	база	план	факт		план	факт	I	II	III
1	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
1.	35	36	32	8	12	12	52	50	51	20	19	19	19	16	14
2.	26	25	28	12	10,5	10	39	40	41	20	20	20	20	17	14
3.	43	40	47	7,5	7,9	8,3	27	29	33	15	15	14	14	10	7
4.	29	38	35	12	10	11	29	30	33	20	18	16	16	10	7
5.	36	33	40	8,5	8	8,6	32	30	31	21	21	20	19	14	10
6.	35	30	35	14	12	15	28	29	30	29	27	26	24	20	7
7.	28	25	28	12	10	8,7	40	38	40	20	20	19	19	15	12
8.	31	30	34	11	10	9,7	38	37	37	20	19	18	18	16	6
9.	43	40	41	7	6,9	6,9	27	25	28	26	25	24	23	19	20
10.	34	30	27	9,3	8,5	9,0	23	20	24	15	15	14	14	13	10
11.	27	34	30	15	10	8,3	30	35	38	48	45	47	45	30	24
12.	28	29	31	10	8	10,3	27	25	27	24	24	22	22	18	14

Продовження таблиці А.1

	Середня вартість обладнання, грн.	Питома площа, м ²	Внутрішньозмінні простої обладнання, %		Місячні простої обладнання в планових ремонтах, годин	Середня трудомісткість одиниці продукції, нормо-год	Зниження питомої трудомісткості, %	Середній коефіцієнт завантаження обладнання
			план	факт				
1	45	46	47	48	49	50	51	52
1.	18,0	7,0	7,0	9,5	150	2,2	0,9	85
2.	16,0	8,5	6,3	7,6	95	1,5	0,5	90
3.	44,0	25,0	10,3	12,5	230	7,4	2,1	93
4.	23,0	10,0	5,6	5,9	95	0,9	0,1	91
5.	19,5	12,0	5,3	6,1	78	1,3	0,8	84
6.	36,0	18,4	7,1	8,4	240	4,3	1,9	94,5
7.	24,0	10,8	6,5	7,3	105	1,1	0,3	91,0
8.	21,0	12,0	8,7	8,9	98	17,0	2,5	89,5
9.	34,1	16,3	14,0	14,6	274	4,8	1,1	84,1
10.	28,6	10,0	3,0	4,1	39	0,9	0,1	93,5
11.	24,8	15,4	8,8	8,9	43	24,3	2,6	86,0
12.	19,0	14,3	9,1	10,3	93	1,7	0,5	93,5

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 – Основні виробничі показники

Показники виробничої діяльності	Базовий період	За місяць			Темп росту у звітному періоді у порівнянні з базою, %
		по плану	фактично	виконання плану, %	
А	1	2	3	4	5
1. Обсяг випускаємої продукції, тис. грн.	гр2а*гр5а	гр3а*гр6а	гр4а*гр7а	гр3: гр2 *100	гр3 : гр1 * 100
2. Трудомісткість, нормо-години	гр2а*гр50а	гр3а*гр50а	формула 8	«	«
3. Здача продукції з першого подання, тис. грн.	стр1гр1*гр9а : 100	стр1гр2*гр10а:100	стр1гр3*гр11а :100	«	«
4. Збитки від браку тис. грн.	гр12а	гр13а	гр14а	«	«

Таблиця Б.2 – Чисельність та заробітна плата

Показники	Базовий період	План	Факт	Виконання плану, %	Темпи росту у звітному періоді у порівнянні з базою, %
А	1	2	3	4	5
Чисельність всього працюючих, чол. у тому числі: - робітників - управлінського персоналу	гр18а гр21а в и з	гр19а гр22а н а ч	гр20а гр23а и т и		
Фонд місячної заробітної плати всього працюючих, тис. грн. у тому числі: - робітників - управлінського персоналу	гр24а гр27а в и з	гр25а гр28а н а ч	гр26а гр29а и т и		

Таблиця Б.3 – Поточні витрати

Показники	Базовий період	План	Факт	Відхилення	
				від планового рівня	у порівнянні з базою, %
А	1	2	3	4	5
1. Всього витрат, тис. грн. у тому числі витрати: а) на утримання обладнання; б) на управління; в) на матеріали (основні, допоміжні та інструменти без амортизації)	с у м а гр30а * гр1стр1 гр33а*гр1 гр36а*гр1	с т р о к гр31а* гр2стр1 гр34а*гр2 гр37а*гр2	1а), 1б), 1в) гр32а* гр3стр1 гр38а*гр3 гр38а*гр3	абсол відхил абсол відхил відн	ютне ення ютне ення осне ення
2. Витрати матеріалів на одну нормо-год.				відхил	
3. Частка покупних напівфабрикатів, %	гр15а	гр16а	гр17а		

Таблиця Б.4 – Основні виробничі фонди

Показники	Базовий період	План	Факт	Виконання плану, %	Темпи росту у звітному періоді у порівнянні з базою
А	1	2	3	4	5
1. Вартість основних виробничих фондів, тис. грн.	г р 3 9	а * г р 4	5 а		
2. Кількість діючого обладнання, од.	гр40а	гр40а	гр41а		
3. Виробнича площа, м ²	г р 4 6	а * г р 3	9 а		
4. Фондовіддача					
5. Фондоємкість					
6. Фондоозброєність					
7. Коефіцієнт діючого обладнання					

Таблиця Б.5– Показники роботи обладнання на дільниці

Показники	План	Звіт	Відхилення (+, -)
Кількість встановленого обладнання, од	гр39а	гр39а	
Кількість діючого обладнання в аналізованому періоді, од.	гр40а	гр40а	
Кількість відпрацьованих верстато-годин	визначити		
Кількість працюючого обладнання, од.: в одну зміну, в другу зміну, у третю зміну	гр40а гр40а гр40а	гр42а гр43а гр44а	
Внутрішньозмінні простої, % (ВП)	гр47а	гр48а	
Середній виробіток на одну верстато-годину, грн.	визначити		
Простої обладнання при планових ремонтах, год. (ПР)	гр49а	гр49а	
Коефіцієнт змінності	визначити		
Коефіцієнт екстенсивного завантаження обладнання	визначити		
Коефіцієнт інтенсивного завантаження обладнання	визначити		
Інтегральний коефіцієнт	визначити		

Таблиця Б.6 – Баланс витрат робочого часу на ділянці (у бригаді) на одного працюючого

Показники	Базовий рік	Звітний рік		відхилення	
		план	фактично	до плану	До базового року
1	2	3	4	5	6
1. Планові витрати часу: - число календарних днів у році;	365				
- число святкових днів у році і вихідних днів у році	111				
Збитки робочого часу-всього, днів	34				
в тому числі:					
а)по хворобі;	7				
б)чергові відпустки;	24				
в)виконання держобов'язків;	2				
г)відпустки по навчанню і невиходи з дозволу адміністрації	1				
Всього робочих днів планових	365-111-34=220				
2. Позапланові витрати – всього, днів	4				
в тому числі:					
а)прогулів;	1				
б)інші невиходи по неповажним причинам;					
в)цілодобові простої	3				
Всього робочих днів фактично					
3. Тривалість робочого дня, годин	8				
4. Фонд робочого часу за рік, годин					
5. Фонд робочого часу за місяць, днів					
6. Фонд робочого часу за місяць, годин					

Таблиця Б.7 – Аналіз використання заробітної плати

№ п/п	Показники за місяць	Базовий період	Звітний рік				Відносне відхилення		Відсо- ток виконан- ня плану	Відсо- ток ба- зисного періоду
			план	факт	к=0,8 скоректова- ний на		від плану	від ба- зисного періоду		
					план	базу				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Фонд заробітної плати – всього, тис. грн. в тому числі робітників								x x	x x
2.	Середньо - спискова чисельність – всього, чол. в тому числі робітників								x x	x x
3.	Середньомісячна заробітна плата одного, грн.: -працюючого; -працівника				x x	x x				
4.	Кількість робочих днів відпрацьованих усіма робітниками				x	x				
5.	Тривалість робочого року, днів				x	x				
6.	Тривалість робочого дня, годин				x	x				
7.	Середньоденна заробітна плата одного робітника				x	x				
8.	Середньо-годинна заробітна плата одного робітника,				x	x				

1 д.а